

DOI: [https://doi.org/10.31617/3.2026\(144\)11](https://doi.org/10.31617/3.2026(144)11)
УДК 346.9:368.025.6

ГОФМАН Олександр

<https://orcid.org/0000-0002-3034-6550>

к. ю. н., доцент, доцент кафедри
господарського права і процесу
Національного університету "Одеська
юридична академія"

Фонтанська дорога, 23, м. Одеса, 65009, Україна
lawhofmanoleksandr@gmail.com

HOFMAN Oleksandr

<https://orcid.org/0000-0002-3034-6550>

PhD (Law), Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of Economic Law and Process
National University "Odessa Law Academy"
23, Fontanska Road, Odesa, 65009, Ukraine
lawhofmanoleksandr@gmail.com

ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВИЙ ВЕКТОР РОЗВИТКУ СТРАХУВАННЯ ВОЄННИХ РИЗИКІВ

Актуальність дослідження зумовлена нагальною потребою забезпечення безперервності господарської діяльності та залучення інвестицій в економіку України в умовах воєнного стану, що вимагає формування дієвого інституту страхування воєнних загроз поза межами класичного форс-мажору. В основу роботи покладено гіпотезу про те, що ефективне страхування воєнних ризиків не може існувати як суто комерційна угода між приватними суб'єктами, а вимагає інституційного публічно-приватного партнерства, де держава виступає регулятором, співінвестором і гарантом. Методологія перевірки гіпотези ґрунтується на поєднанні формально-юридичного аналізу вітчизняної нормативної бази, порівняльно-правового методу для зіставлення з практикою міжнародних інституцій (MIGA/DFC) та системно-структурного підходу до вивчення подвійної економіко-правової природи воєнних ризиків. За результатами дослідження доведено системну неспроможність суто приватноправового андеррайтингу, яка проявляється у високих тарифах та дискримінаційних територіальних ексклюзіях. Обґрунтовано необхідність впровадження трирівневої моделі солідарної відповідальності: локальні страховики – державний пул – міжнародні організації. Встановлено, що для перетворення військового фактора на застрахований бізнес-кейс критично необхідним є прийняття Закону України "Про систему страхування військово-політичних ризиків". Це дозволить подолати дефінітивний вакуум перехідного періоду, нормативно інституціоналізувати Національний пул перестрахування воєнних ризиків, встановити чіткі межі державної відповідальності та уніфікувати правила надання страхових послуг для бізнесу.

Ключові слова: страхування, воєнні ризики, договір страхування, форс-мажор, суб'єкти господарювання, господарське право.

JEL Classification: K22, G22, K23.

THE ECONOMIC AND LEGAL ASPECTS OF THE DEVELOPMENT OF WAR RISK INSURANCE

The relevance of the study is driven by the urgent need to ensure the continuity of economic activity and attract investments into Ukraine's economy under martial law, which requires the formation of an effective institution of war risk insurance beyond the classical force majeure concept. The research is based on the hypothesis that effective war risk insurance cannot exist as a purely commercial agreement between private entities, but requires an institutional public-private partnership where the state acts as a regulator, co-investor, and guarantor. The methodology for testing the hypothesis is based on a combination of formal-legal analysis of the domestic regulatory framework, the comparative legal method for juxtaposition with the practice of international institutions (MIGA/DFC), and a systemic-structural approach to studying the dual economic and legal nature of war risks. Based on the results of the study, the systemic failure of purely private-law underwriting, manifested in high tariffs and discriminatory territorial exclusions, has been proven. The necessity of implementing a three-level model of joint responsibility (local insurers – state pool – international organizations) is substantiated. It is established that to transform the military factor into an insurable business case, the adoption of the Law of Ukraine "On the System of Insurance of Military and Political Risks" is critically necessary. This will overcome the definitive vacuum of the transitional period, normatively institutionalize the National Pool of Reinsurance of Military Risks, establish clear limits of state responsibility, and unify the rules for providing insurance services to businesses.

Keywords: insurance, military risks, insurance contract, force majeure, business entities, commercial law.

Copyright © 2026. Автор(и). Це стаття відкритого доступу, яка розповсюджується на умовах ліцензії [Creative Commons Attribution License 4.0 \(CC-BY\) Міжнародна ліцензія](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Вступ

Забезпечення безперервності господарської діяльності та залучення капіталомістких іноземних і внутрішніх інвестицій в економіку України є ключовим імперативом державного регулювання в період воєнного стану та повоєнного відновлення. Головним деструктивним чинником, що стримує ринкову активність, є військово-політичні загрози, зокрема руйнування основних засобів виробництва, блокування логістики та девальваційні шоки. У класичній доктрині приватного права воєнні дії традиційно кваліфікуються як обставини непереборної сили (форс-мажор) та абсолютні виключення (ексклюзії) із замовчуваних умов стандартних договорів майнового страхування. За таких умов виникає нагальна потреба у формуванні принципово нового правового інституту – страхування воєнних ризиків у сфері господарювання, актуальність якого посилюється сучасним перехідним періодом кодифікації та втратою чинності Господарським кодексом України.

Дослідженням поняття та ознак воєнних ризиків як об'єкту страхування займалися чисельні різнопрофільні фахівці, зокрема Білецька (2020), Внукова (2022), Мачуська та Кондратенко (2023), Приймак та Тимків (2024). Незважаючи на ґрунтовний аналіз, раніше не вирішеною частиною загальної проблеми залишається виокремлення саме господарсько-правового підходу, адже намагання звести правове регулювання виключно до норм ст. 979 Цивільного кодексу України створює небезпечний дефінітивний і методологічний вакуум. Відтак, метою статті є встановлення господарсько-правової природи воєнних ризиків як об'єкту страхування.

В основу дослідження покладено гіпотезу, що страхування воєнних ризиків не може існувати як суто комерційна договірна угода між приватними суб'єктами, а вимагає інституційного підходу, де держава виступає регулятором, співінвестором та гарантом через трирівневу модель солідарної відповідальності. Інформаційною базою дослідження слугує вітчизняне законодавство, статистичні дані Національного банку України, показники діяльності страхових компаній (зокрема СК "ІНГО") та положення Законопроекту про систему страхування воєнних ризиків № 12372. Перевірка гіпотези здійснюється за таким алгоритмом: початковий аналіз юридичної природи воєнного ризику як форс-мажору, подальше виявлення системної кризи класичного приватно-правового андеррайтингу (високі тарифи, територіальні ексклюзії) та фінальне обґрунтування концепції публічно-приватного партнерства. Обмеженням дослідження є мінливість нормативної бази перехідного етапу. Методологія ґрунтується на формально-юридичному аналізі, порівняльно-правовому методі (зіставлення вітчизняних механізмів із практикою міжнародних інституцій *MIGA/DFC*) та системно-структурному аналізі подвійної публічно-приватної природи ризиків.

Змістовна структура основної частини статті поділяється на три взаємопов'язані розділи: у першому досліджуються теоретико-правові

основи та юридична природа воєнного ризику; у другому аналізуються поточний стан, проблеми та виклики на ринку страхування України; у третьому пропонуються законодавчі шляхи вдосконалення механізмів страхування через інституціоналізацію пулів.

1. Теоретико-правові основи страхування воєнних ризиків

Внаслідок воєнних дій руйнуються не тільки зв'язки між суб'єктами господарювання, а і їхнє майно та сама можливість нормального та ефективного бізнесування, адже "з юридичної точки зору війна має такі ознаки, а саме: а) формальний акт оголошення, як цього вимагає Гаазька конвенція 1907 р.; б) розірвання дипломатичних відносин між воюючими державами, що є наслідком оголошення війни; в) анулювання двосторонніх договорів, особливо політичних; г) починає діяти спеціальний правовий режим, який характеризує часткові обмеження прав людини тощо. Війна – це непереборна сила (форс-мажор), наслідком якого є суттєве погіршення фінансового стану учасників ринку фінансових послуг, втрата страхових портфелів страховиків, відмова від діючих договорів через відсутність коштів у страхувальників, втрата активів (основних засобів, грошових коштів) через руйнування. Руйнування та збитки є невідворотними наслідками війни, водночас страхування – це механізм, який загалом спрямований на забезпечення компенсації та відшкодування збитків" (Павлова, б. д.).

У січні–вересні 2022 року українські страхові компанії зібрали 28.4 млрд грн страхових премій і здійснили страхові виплати на 9.5 млрд грн – це відповідно на 25.4 % і 29.3 % менше, ніж за аналогічний період минулого року. З урахуванням раніше оприлюднених даних за півріччя Національним банком України, у третьому кварталі страхові премії склали близько 10.8 млрд грн, виплати – 3.6 млрд грн, що гірше за показники третього кварталу минулого року відповідно на 18.8 % та 24.5 % і свідчить про уповільнення темпів падіння ринку (Внукова, 2022, с. 9). Наприклад, страхова компанія "ІНГО" забезпечує страхування від воєнних ризиків для бізнес-структур, яке охоплює збитки від повітряних атак або диверсійних дій. Страхування здійснюється для об'єктів, розташованих на відстані не менше ніж 100 км від лінії фронту, включно зі страхуванням вантажів, КАСКО, медичним страхуванням, страхуванням від нещасних випадків, посівів і житла фізичних осіб. Максимальна сума виплати за такими ризиками може досягати 2 млн грн для житла, а річна вартість такої страховки становить 13 500 грн. Прикладом успішного використання страхування є *Alterra Group*, яка застрахувала свої об'єкти в "ІНГО". Вибір цієї компанії був зумовлений найбільшою страховою сумою, запропонованою для їхнього логістичного центру "PORT Львів". Це підвищує довіру до страхових рішень "ІНГО" і демонструє можливість ефективного захисту бізнесу навіть в умовах війни. Водночас існують обмеження

щодо страхування об'єктів, розташованих ближче ніж за 100 км до лінії фронту і поруч з критичними інфраструктурними об'єктами, такими як ТЕЦ, ГЕС, АЕС, порти, аеропорти, нафтопереробні заводи і військові частини, що також підкреслює необхідність удосконалення страхових продуктів (ІНГО, б. д.). Зазвичай воєнні ризики є складовою спеціального покриття *PVI* (*political violence risks*), до якого входять також тероризм, страйки, громадянські заворушення, саботаж, повстання, революція, заколот, заворушення, незаконна націоналізація тощо. До воєнних ризиків, на випадок яких проводиться страхування, належить ймовірність виникнення прямих та опосередкованих збитків, зумовлених оголошеною чи гібридною війною, терористичними актами тощо (Приймак & Тимків, 2024).

2. Проблеми та виклики страхування воєнних ризиків в Україні

Нормативно страхування воєнних ризиків на сьогодні не визначено, але існує Законопроект про систему страхування воєнних ризиків (реєстр. № 12372), який покликаний заповнити цей критичний дефінітивний і регуляторний вакуум, трансформувавши фрагментарні ініціативи в цілісну, трирівневу національну архітектуру військово-політичного андеррайтингу (оцінки ризиків) під егідою Державної агенції зі страхування воєнних ризиків та за підтримки міжнародного перестраховального капіталу (Проект Закону України № 12372, 2024, 30 декабря). Основним доктринальним дискурсом навколо законопроекту № 12372 є межі регуляторного втручання. Оскільки НБУ здійснює жорсткий пруденційний нагляд (відповідно до стандартів *Solvency II*), створення окремої Державної агенції зі страхування воєнних ризиків потребує чіткого розмежування повноважень.

Законопроект має встановити баланс, тобто спеціалізована державна інституція повинна керувати комерційними пулами та залучати кошти донорів, тоді як НБУ має залишатися єдиним арбітром фінансової стійкості та капіталізації учасників цього процесу, запобігаючи виникненню "токсичних" або незабезпечених зобов'язань. Законопроект № 12372 є концептуальним містком між публічним інтересом держави (збереження макроекономічної стабільності) та приватним інтересом бізнесу (захист власності), а його ухвалення переведе страхування воєнних ризиків із категорії експериментальних урядових програм у статус повноцінного, передбачуваного інструменту господарського права, адаптованого до стандартів Європейського Союзу.

З позиції господарсько-правової доктрини, воєнний ризик як об'єкт правового регулювання має подвійну природу. З одного боку, це об'єктивно існуюча загроза завдання майнової шкоди суб'єкту господарювання (чисті економічні збитки, знищення активів, переривання бізнесу). З іншого боку, це категорія публічно-економічного порядку,

оскільки масова реалізація воєнних ризиків здатна призвести до системного колапсу національної економіки, втрати робочих місць та руйнування критичної інфраструктури.

Як справедливо зазначає Білецька (2020, с. 311), страхування господарської діяльності є сукупністю господарсько-правових відносин, у межах яких здійснюється формування спеціалізованих страхових фондів, проведення превентивних заходів та управління специфічними ризиками. Спроба врегулювати відносини щодо покриття воєнних загроз через призму суто приватноправового договору (ст. 979 ЦК України) стикається із неможливістю класичного страхового андеррайтингу: приватні страхові компанії не мають достатнього обсягу власного капіталу для самостійного покриття кумулятивних збитків від ведення повномасштабної війни. Отже, воєнний ризик стає об'єктом страхування лише тоді, коли правовий механізм включає елементи організаційно-господарських зобов'язань, пов'язуючи приватний страховий капітал із державними фінансовими інструментами та міжнародними інституціями.

До основних проблем та викликів у питаннях страхування воєнних ризиків можна віднести такі: значно обмежений перелік ризиків, які страхові готові приймати на страхування; висока вартість страхування, що робить його недоступним для широкого кола учасників ринку; юридично складні договори страхування воєнних ризиків, відсутність напрацьованої практики їх виконання, а також судової практики породжують юридичну невизначеність у цій сфері та ризик припинення страхового покриття, зокрема у випадку наближення бойових дій на певну, визначену договором страхування, відстань тощо (Груба, 2025). Саме ці деструктивні чинники наочно демонструють системну неспроможність класичного приватноправового інструментарію самостійно абсорбувати наслідки форс-мажорних обставин такого масштабу, підтверджуючи, що без синергетичного залучення публічно-правових інститутів ринок військово-політичного страхування приречений на стагнацію та неефективність. Зазначений перелік проблем чітко ілюструє так звану "кризу андеррайтингу" в умовах воєнного стану. Коли держава не бере на себе роль співінвестора або гаранта останньої надії (як це передбачено концепцією законопроекту № 12372), приватний страховий ринок реагує природним захисним рефлексом – звуженням пропозиції та гіперболізацією тарифів.

З погляду господарсько-правової доктрини, кожна з окреслених авторами проблем має глибоке економіко-правове коріння та потребує системного нормативного вирішення, а саме:

- асиметрія покриття та обмеженість лімітів ("селекція ризиків"), адже обмежений перелік ризиків, які страховики готові брати на андеррайтинг, зумовлений відсутністю доступу до класичного міжнародного перестрахування для резидентів України. Приватні страхові компанії змушені утримувати весь ризик на власному (чистому) капіталі. Як наслідок, страховики виключають із покриття найімовірніші загрози

(наприклад пряме влучання балістичних ракет, атаки БПЛА на критичну інфраструктуру), залишаючи лише "вторинні" збитки (вибухова хвиля, пожежа від уламків), що нівелює саму господарську мету договору страхування для страхувальника;

- економічна недоступність та тарифне свавілля, оскільки висока вартість страхових премій (яка подекуди сягає 4–7% від вартості самого активу на рік) робить цей інструмент елітарним. Його можуть дозволити собі лише великі транснаціональні корпорації або підприємства, що фінансуються коштом міжнародних грантів, що порушує принцип інклюзивності господарської діяльності та ставить малий і середній бізнес (МСБ) у завідомо нерівне, вразливе становище. Для вирішення цієї проблеми у світовій практиці використовується субсидування страхових премій з боку держави – механізм, який якраз і реалізується через організаційно-господарські зобов'язання (наприклад через програми ЕКА);

- юридична казуїстика та ризик "рухомого фронту" (територіальні ексклюзії), адже особливу наукову увагу привертає згадка про деструктивний інструмент – "динамічну територіальну франшизу" (скасування покриття у разі наближення бойових дій на визначену відстань, наприклад 50 чи 100 км від лінії зіткнення). Наведені аргументи безальтернативно підтверджують тезу про те, що воєнний ризик не може бути звичайним комерційним товаром на вільному ринку. Описані деструктори (вища ціна, обмежене покриття, юридичні пастки з відстанями) – це прямий результат намагання вирішити проблему через призму суто приватноправового договору.

Єдиним виходом із цієї системної кризи є інституціоналізація публічно-приватного партнерства, де держава на законодавчому рівні (через Спеціалізований пул та жорсткі стандарти НБУ) встановить уніфіковані ("шаблонні") правила гри для воєнних полісів, заборонить дискримінаційні територіальні застереження для прифронтових зон та візьме на себе покриття катастрофічних збитків верхнього рівня.

Однією з основних проблем залишається невисокий максимальний ліміт для страхової суми для багатьох об'єктів. Це обмеження впливає на рівень захисту, який отримують страхувальники. Водночас це дозволяє компаніям мінімізувати ризики та поступово адаптуватися до нових умов ринку. Особливо гостро ця проблема постає для корпоративних клієнтів, чиї об'єкти можуть мати значну вартість і потребують більшого покриття. Низький ліміт пов'язаний із важкістю отримання перестрахування для таких договорів. Саме отримання належного перестрахування для військових ризиків за адекватною ціною є наразі однією з ключових проблем українського страхового ринку. Можливо, цю проблему неможливо вирішити без втручання держави, яка могла б створити умови для більшого залучення міжнародних перестраховальних компаній або розробити внутрішні механізми перестрахування (Стеценко, 2024, с. 119).

Вирішуючи питання страхування в період воєнного часу, необхідно керуватися умовами укладеного договору та розглядати кожен випадок окремо, враховуючи причинно-наслідкові зв'язки, а також враховувати лист ТПП від 28.02.2022, який засвідчує лише наявність воєнного стану як форс-мажору загалом, однак це не означає, що він стане непереборною обставиною для кожного (Мачуська & Кондратенко, 2023).

3. Шляхи вдосконалення механізмів страхування

Крім того, воєнні ризики залишатимуться актуальними й після завершення воєнного стану, адже, як слушно зазначається в науковій літературі, "що стосується післявоєнного відновлення економіки України, то планується залучення страховиків до забезпечення ризиків у пріоритетних напрямках розвитку економіки, а саме у сферах будівництва, агросектору, енергетики, відновлення інфраструктури, логістики, вантажних перевезень, іпотечного кредитування, лізингових операцій, інформаційних технологій та інвестицій. Тобто з упевненістю можна говорити про розширення обсягів страхового покриття, а також про зміни асортименту страхових послуг та включення до нього актуальних ризиків, зокрема воєнних" (Дума, 2022, с. 164–165). Наведені положення дозволяють сформулювати концептуальний науковий висновок про те, що еволюція інституту страхування воєнних ризиків в Україні розгортається у двох часових вимірах: по-перше, через перехід від абстрактного сприйняття війни як "тотального форс-мажору" до суворой індивідуалізації причинно-наслідкових зв'язків у судах; по-друге, через трансформацію воєнних застережень із деструктивного фактора сьогодення на перманентний, структурний елемент правового забезпечення інвестиційної привабливості держави в період повоєнного відновлення.

Висновки

За результатами проведеного дослідження, метою якого було встановлення господарсько-правової природи воєнних ризиків як об'єкту страхування, визначено, що цей ризик має комплексну, публічно-правову та приватноправову природу.

Висунуту наукову гіпотезу повністю підтверджено. Доведено, що страхування воєнних ризиків не може існувати як суто комерційна договірною угода між приватними суб'єктами й адекватно регулюватися виключно диспозитивними нормами Цивільного кодексу України. Воно безальтернативно вимагає інституційного забезпечення та залучення публічних фінансів.

Новизна полягає в концептуальному обґрунтуванні господарсько-правового підходу до військово-політичного страхування, який доводить необхідність переходу від суто приватноправової парадигми (договору) до моделі публічно-приватного партнерства. Це дозволяє реалізувати

стимулюючи функцію права, перетворюючи "токсичний" воєнний фактор на прогнозований та застрахований бізнес-кейс.

Практична цінність отриманих результатів полягає в аргументації життєвої необхідності впровадження трирівневої моделі (локальні страховики – державний пул / ЕКА – міжнародні інституції *MIGA/DFC*). Результати дослідження обґрунтовують безальтернативність прийняття спеціального Закону України "Про систему страхування військово-політичних ризиків", що дозволить подолати дефінітивний вакуум, закріпити статус Національного пулу, усунути руйнівні фактори (заборонити територіальні франшизи) та залучити приватний капітал у відбудову України.

Подальші наукові розвідки в цьому напрямі мають бути зосереджені на визначенні чітких меж державної відповідальності, алгоритмів інтеграції українського пулу у світовий ринок перестраховування, а також на розробленні механізмів спрощення процедур верифікації й оцінки воєнних збитків для небанківського фінансового сектору.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ / REFERENCES

Білецька, Л. М. (2020). Страхування господарської діяльності (поняття та напрями удосконалення). <i>Право та державне управління</i> , 1(1). https://doi.org/10.32840/pdu.2020.1-1.47	Biletska, L. M. (2020). Insurance of economic activity (concept and directions of improvement). <i>Law and Public Administration</i> , 1(1). https://doi.org/10.32840/pdu.2020.1-1.47
Внукова, Н. М. (2022). Сучасний стан та тенденції розвитку страхування в умовах воєнного стану. У В. А. Костюк (Ред.), <i>Страховий ринок України: виклики в період дії воєнного стану та перспективи подальшого розвитку: Матеріали доповідей Міжнародного науково-практичного круглого столу</i> (17 листопада 2022 р.). НУБіП України.	Vnukova, N. M. (2022). Current state and trends of insurance development under martial law. In V. A. Kostiuk (Ed.), <i>The insurance market of Ukraine: Challenges during martial law and prospects for further development: Proceedings of the International scientific and practical round table</i> (November 17, 2022). NUBiP Ukrainy.
Груба, Д. (2025). <i>Страхування воєнних ризиків в Україні: що потрібно знати бізнесу</i> . Інтерфакс-Україна. Взято 1 липня 2026 р. з https://interfax.com.ua/	Hruba, D. (2025). <i>War risk insurance in Ukraine: what businesses need to know</i> . Interfax-Ukraine. Retrieved July 1, 2026, from https://interfax.com.ua/
Дума, В. В. (2022). Страхова діяльність в умовах російської агресії: правові підстави й практичні перспективи. <i>Юридичний вісник</i> , 2(63). https://doi.org/10.18372/2307-9061.63.16724	Duma, V. V. (2022). Insurance activity in the context of Russian aggression: legal grounds and practical prospects. <i>Legal Bulletin</i> , 2(63). https://doi.org/10.18372/2307-9061.63.16724
Малікова, І. П. (2017). Оцінка концентрації страхового ринку України, її зв'язок з процесами монополізації та конкуренції. <i>Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: "Економічні науки"</i> , 23(3).	Malikova, I. P. (2017). Assessment of the concentration of the insurance market of Ukraine, its relationship with the processes of monopolization and competition. <i>Scientific Bulletin of Kherson State University. Series: Economic Sciences</i> , 23(3).
Мачуська, І. Б., & Кондратенко, К. (2023). Правове регулювання страхових відносин в умовах воєнного стану: дія форс-мажорних обставин. <i>Аналітично-порівняльне правознавство</i> . https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.02.18	Machuska, I. B., & Kondratenko, K. (2023). Legal regulation of insurance relations under martial law: the effect of force majeure circumstances. <i>Analytical and Comparative Jurisprudence</i> . https://doi.org/10.24144/2788-6018.2023.02.18

Павлова, Ю. С. (2022). Страхування в умовах воєнного стану. У Н. Ю. Голубєва (Ред.), <i>Цивільне судочинство та виконавче провадження в умовах воєнного стану: Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції ім. Ю. С. Червоного</i> (Одеса, 16 грудня 2022 р.). Фенікс.	Pavlova, Yu. S. (2022). Insurance under martial law. In N. Yu. Holubieva (Ed.), <i>Civil proceedings and enforcement proceedings under martial law: Proceedings of the All-Ukrainian scientific and practical conference named after Yu. S. Chervonyi</i> (Odesa, December 16, 2022). Feniks.
Приймак, І. І., & Тимків, Н. А. (2024). Страхування інвестицій від воєнних ризиків: сутність, необхідність та перспективи розвитку в Україні. <i>Економіка та суспільство</i> , (59). https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-18	Pryimak, I. I., & Tymkiv, N. A. (2024). Insurance of investments against war risks: essence, necessity and prospects of development in Ukraine. <i>Economics and Society</i> , (59). https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-18
Про систему страхування воєнних ризиків: Проект Закону України № 12372 (2024, 30 грудня). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2236-20#Text	On the system of war risk insurance: Draft Law of Ukraine No. 12372 (2024, December 30). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2236-20#Text
Стеценко, Є. В. (2024). Сучасні тенденції страхування військових ризиків в Україні. <i>Економіка і управління</i> , (2). https://doi.org/10.36919/2312-7872.2.2024.114	Stetsenko, Ye. V. (2024). Modern trends of military risk insurance in Ukraine. <i>Economics and Management</i> , (2). https://doi.org/10.36919/2312-7872.2.2024.114
Страхова компанія ІНГО. (б. д.). Взято 1 липня 2026 р. з https://ingo.ua/	Insurance Company INGO. (n.d.). Retrieved July 1, 2026, from https://ingo.ua/

Конфлікт інтересів. Автор заявляє, що не має фінансових чи нефінансових конфліктів інтересів щодо цієї публікації; не має відносин із державними органами, комерційними або некомерційними організаціями, які могли б бути зацікавлені у поданні цієї точки зору.

Автор не отримував прямого фінансування для цього дослідження.

Гофман, О. (2026). Господарсько-правовий вектор розвитку страхування воєнних ризиків. *Ius Modernum*, 3(144), 174–182. [https://doi.org/10.31617/3.2026\(144\)11](https://doi.org/10.31617/3.2026(144)11)

Надійшла до редакції 20.06.2026.
Отримано після доопрацювання 18.07.2026.
Прийнято до друку 15.08.2026.
Публікація онлайн 16.09.2026.